

Carles Riba

Visat núm. 5
(abril 2008)

per Jordi Malé

Carles Riba es va donar a conèixer literàriament mitjançant una precoç traducció de *Les Bucòliques* de Virgili (1911), en ple ambient classicitzant del Noucentisme. El seu interès ja de jove per les llengües antigues el va dur a estudiar, a més de llatí, grec i hebreu, de les quals també farà traduccions primerenques: de Safo, Píndar i les *Anacreòntiques*, i del *Càntic dels Càntics* (aquesta publicada en volum, amb el *Llibre de Rut*, el 1918). També ben aviat es dedicà a les llengües modernes.

Per una banda, entre 1913 i 1914 va fer una versió indirecta de *L'inspector* del rus N. Gógol (revisada posteriorment) i, per una altra, el 1914 va començar a publicar traduccions de relats d'Edgar A. Poe (que anirà revisant al llarg de la seva vida). També traduirà de l'italià (fragments de la *Vita* de Benvenuto Cellini, 1920 i 1932), del francès (*El romanç de Tristany i Isolda* de J. Bédier, 1921) i de l'alemany (*Contes d'infants i de la llar* dels germans Grimm, 1919 i 1921). Moltes d'aquestes primeres traduccions (a las quals s'haurien d'afegir obres de Sienkiewicz, Hoffmann, Vigny, Rider Haggard, Cocteau, etc.) foren encàrrecs editorials, com també les de diversos manuals (la majoria traduïts a l'espanyol), que realitzà per necessitats econòmiques.

El viatge per Alemanya entre 1922 i 1923 li va donar a conèixer diversos autors que traduí immediatament, com ara el suís Gottfried Keller (*La gent de Seldwyla*, 1925), Franz Kafka («Un fratricidi», 1924) i, sobretot, Friedrich Hölderlin (les traduccions del qual recollí en volum el 1944). Posteriorment descobrí Rilke, de qui va fer versions poètiques publicades pòstumament.

La principal dedicació de Riba com a traductor va ser, això no obstant, la literatura clàssica grega. Amb vint-i-quatre anys va emprendre una traducció en vers de l'*Odissea* (1919), i immediatament traduí dues obres de Sòfocles en vers (*Antígona. Electra*, 1920) i dos prosistes grecs: Plutarc i Xenofont. La creació de la Fundació Bernat Metge el 1922 va donar un impuls decisiu a las seva carrera com a humanista. A més de fer-hi de professor (i també a la Universitat de Barcelona), hi publicà, en primer lloc, prosistes grecs que ja havia traduït, com Xenofont (*Records de Sòcrates*, 1923, i *Obres socràtiques menors*, 1924) i Plutarc (*Vides paral·leles*, 1926-1946); i, entre 1932 i 1934, les *Tragèdies* d'Èsquil.

Exiliat a França al final de la Guerra Civil, hi realitzà algunes traduccions en espanyol per a l'editor barceloní Josep Janés. Retornat a Catalunya, gràcies al mecenes Fèlix Millet va fer una nova traducció de l'*Odissea*, considerada un monument a la llengua catalana, i va traduir en vers totes les *Tragèdies* de Sòfocles i d'Eurípides. Sòfocles també el traslladà en prosa per a la Fundació Bernat

Metge. L'últim autor que va traduir fou un poeta neogrec: Konstandinos P. Kavafis. Carles Riba ha deixat un dels corpus de traduccions més importants de la literatura catalana.

[Per saber-ne més](#)